

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku

PROTOKÓŁ KONTROLI

Urzędu Gminy
w Łomży

Łomża, wrzesień – październik 2011

Protokół kontroli

przeprowadzonej w Urzędzie Miasta w Łomży, ul. M.C. Skłodowskiej 1a (kod: 18 – 400 Łomża), nr statystyczny 450669944, zwanym dalej „*Urzędem*”.

Wójtem gminy Łomża od 6 grudnia 2006 r. jest Jacek Albin Nowakowski.

Kontrolę przeprowadził Henryk Dąbrowski, główny specjalista kontroli państwowej z Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Białymstoku, na podstawie upoważnienia do kontroli nr 75254 z 27 września 2011 r., w okresie od 29 września do 10 października 2011 r., z przerwą w dniu 6 października 2011 r. [Dowód: akta kontroli, str. 1].

Kontrolą objęto dostosowanie organizacji wyborów do Sejmu RP i Senatu RP, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r., do obsługi wyborców niepełnosprawnych.

Ustalenia kontroli:

Gmina Łomża zajmuje obszar 20.740 ha, na którym (według stanu na 1 stycznia 2011 r.) zamieszkiwało 10.627 osób, w tym około 1.085 osób niepełnosprawnych (wg stanu w 2002 r.)-[Dowód: akta kontroli, str. 33].

1. Podanie do publicznej wiadomości informacji o wyborach

Wójt Gminy Łomża w dniu 22 sierpnia 2011 r. wydał obwieszczenie, w którym, zgodnie z postanowieniami art. 16 § 1 § 2 oraz art. 61a § 1 ustawy 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy¹ oraz z zachowaniem terminu ustalonego tym przepisem poinformował o:

- numerach oraz granicach stałych obwodów głosowania;
- wyznaczonych trzynastu siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym pięciu położonych w lokalach, które – jak podano w obwieszczeniu – dostosowane są do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. Lokale te położone były w następujących budynkach: stanowiących siedzibę Urzędu (jeden lokal); będących siedzibą szkół podstawowych (trzy lokale); wykorzystywanych do prowadzenia świetlic wiejskich (jeden lokal),
- możliwościach głosowania korespondencyjnego przez wyborców niepełnosprawnych² [Dowód: akta kontroli, str. 8].

¹ Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm., zwaną dalej „Kodeks wyborczy”

Obwieszczenie zostało wywieszone w dniu 23 sierpnia 2011 r. na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz w dniach od 26 do 27 sierpnia 2011 r. na tablicach ogłoszeń 40 sołectw, a także opublikowane (25 sierpnia 2011 r.) na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej [Dowód: akta kontroli, str. 9 i 19].

2. Przekazanie wyborcom niepełnosprawnym informacji o których mowa w art. 37a § 1 Kodeksu wyborczego

Pisemne informacje dotyczące uprawnień przysługującym wyborcom niepełnosprawnym w zakresie:

- głosowania korespondencyjnego,
- głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a,
- dopisania do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania,
- głosowania przez pełnomocnika

w dniu 18 sierpnia 2011 r. wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu i w dniach 26-27 sierpnia 2011 r. na tablicach ogłoszeń 40 sołectw znajdujących się na terenie Gminy Łomża, tj. w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie Łomża³-[Dowód: akta kontroli, str. 11-12 i 19].

W dniu 1 września 2011 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej zamieszczono informacje o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r., do których dołączono kopię pisma Państwowej Komisji Wyborczej (Nr ZPOW-503-53/11 z dnia 9 sierpnia 2011 r., w którym wskazano poszczególne uprawnienia i możliwości ich wykorzystania, tj. prawo: do uzyskiwania informacji o wyborach; do głosowania korespondencyjnego; do głosowania przez pełnomocnika; do głosowania w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych; do głosowania w lokalu wyborczym przy użyciu nakładek do karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a oraz możliwości korzystania z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu wyborczym [Dowód: akta kontroli, str. 10].

W informacjach, które wywieszono na tablicach ogłoszeń znajdujących się w siedzibie Urzędu oraz 40 sołectw Gminy Łomża podano, że pisemne wnioski o dopisanie do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania oraz o ustalenie pełnomocnictwa, pisemne i

² tj. w lokalu wyborczym mieszczącym się w siedzibie Urzędu

³ Zgodnie z wymogami § 20 pkt. 10 statutu gminy (uchwała nr V/23/03 Rady Gminy Łomża z 11 marca 2003 r.)

ustne zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego, a także przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a można wносить w siedzibie Urzędu (w pokoju nr 6, nr 11 i nr 14) w czasie godzin jego pracy (tj. od godziny 7⁴⁵ do godziny 15⁴⁵) [Dowód: akta kontroli, str. 11-12]. Wójt Jacek Albin Nowakowski wyjaśnił, że:

- „Zapis „w Urzędzie Gminy Łomża” zamiast „do Urzędu Gminy Łomża” należy potraktować jako błąd językowy, ponieważ w społeczeństwie jest ogólnie przyjęte sformułowanie, że wszelkie sprawy załatwiane są w urzędzie gminy. Uważam, że powyższy zapis użyty w informacji przygotowanej przez pracownika Urzędu nie miał wpływu na liczbę wyborców niepełnosprawnych, korzystających z przysługujących im uprawnień na terenie naszej gminy”,
- „Wnioski kierowane były do Wójta, natomiast sformułowanie użyte w informacji o uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym wskazuje, że do przyjmowania zgłoszeń upoważnieni zostali pracownicy Urzędu Gminy. Pragnę podkreślić, że nasi mieszkańcy najczęściej osobiście składają wnioski, dlatego w informacji pojawił się zapis „w Urzędzie Gminy Łomża, ul. Marii Skłodowskiej Curie 1a, pokój nr 11 lub 14, w godzinach pracy Urzędu (tj. od 7⁴⁵ do 15⁴⁵). Ponadto zostali również poinformowani o możliwości dokonywania zgłoszeń ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej” [Dowód: akta kontroli, str. 32].

Z omawianej informacji wynika, że niepełnosprawni wyborcy wnioski oraz zgłoszenia powinni składać wyłącznie w siedzibie Urzędu (w pokojach nr 6, 11 i 14) i godzinach jego pracy. W informacji podano, iż istnieje możliwość składania wniosku o ustalenie pełnomocnictwa oraz zamiaru głosowania korespondencyjnego i głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a w formie ustnej, pisemnej oraz przy użyciu telefaksu i poczty elektronicznej, ale nie określono numerów telefonów oraz adresu tej poczty [Dowód: akta kontroli, str. 11-12]. Wójt Jacek Albin Nowakowski wyjaśnił, że: „Numer telefonu i adres poczty elektronicznej nie umieszczono w przygotowanej informacji, ponieważ są to dane ogólnie dostępne, między innymi na stronie internetowej Urzędu oraz w BIP. Ponadto o dotarciu do wyborców niepełnosprawnych w swoich miejscowościach poproszeni zostali sołtysi, czego efektem były zgłoszenia o sporządzenie aktów pełnomocnictwa do głosowania. W tym przypadku należy uznać, że głosowaniem korespondencyjnym oraz przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a osoby uprawnione nie były zainteresowane” [Dowód: akta kontroli, str. 32].

Do 30 września 2011 r. wyborcy niepełnosprawni nie zwracali się do Urzędu (w pisemnej i ustnej formie) o podanie informacji o:

- właściwym dla wyborcy niepełnosprawnego okręgu wyborczym i obwodzie głosowania;
- lokalach obwodowych komisji wyborczych, dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania wyborcy niepełnosprawnego;
- warunkach dopisania wyborcy niepełnosprawnego do spisu wyborców w obwodzie głosowania, w którym znajdują się lokale wyborcze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- terminie wyborów oraz godzinach głosowania;
- komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz o zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów;
- warunkach oraz formach głosowania [Dowód: akta kontroli, str. 19-22].

W dniu 3 października 2011 r. Urząd otrzymał 20 ulotek, które dzięki wsparciu finansowemu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydało Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji. W ulotkach propagowano możliwość głosowania korespondencyjnego, przez pełnomocnika oraz za pomocą nakładki w alfabecie Braille'a [Dowód: akta kontroli, str. 28-30].

3. Wnioski złożone przez wyborców niepełnosprawnych o dopisanie ich do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania

Do 30 września 2011 r. Urząd nie otrzymał pisemnych i ustnych wniosków, od wyborców niepełnosprawnych, o dopisanie ich do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania [Dowód: akta kontroli, str. 19-21].

4. Zgłoszenie przez wyborców niepełnosprawnych zamiaru głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a

Do 30 września 2011 r. do Urzędu nie wpłynęły od wyborców niepełnosprawnych zgłoszenia o zamiarze głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania, sporządzonych w alfabecie Braille'a [Dowód: akta kontroli, str. 19-21].

5. Wyznaczenie obwodowej komisji wyborczej do celów głosowania korespondencyjnego

Zgodnie z postanowieniami art. 61b Kodeksu wyborczego Wójt Gminy Łomża do głosowania korespondencyjnego wyznaczył Obwodową Komisję Wyborczą nr 3, mieszczącą się w siedzibą w Urzędzie. Do 30 września 2011 r. do Urzędu nie wpłynęły od wyborców niepełnosprawnych zgłoszenia o zamiarze głosowania korespondencyjnego [Dowód: akta kontroli, str. 19-21].

6. Udzielenie pełnomocnictw do głosowania

Zarządzeniem Nr 17/11 (z dnia 24 sierpnia 2011 r.) Wójt Jacek Albin Nowakowski wyznaczył i upoważnił dwóch pracowników Urzędu do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. [Dowód: akta kontroli, str. 5-7].

W dniu 28 września 2011 r., tj. w terminie określonym art. 56 § 2 Kodeksu wyborczego dwóch wyborców niepełnosprawnych wystąpiło z wnioskiem o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania [Dowód: akta kontroli, str. 19-21]. Po sprawdzeniu, że wnioski spełniały wymogi formalne, określone postanowieniami art. 56 § 2 i § 3 i zostały złożone przez osoby uprawnione w dniach 28 i 29 września 2011 r. sporządzono dwa akty pełnomocnictw. Pełnomocnikami ustalono osoby bliskie (wspólnie zamieszkałe z wyborcami), które spełniały warunki określone w art. 55 § 1 Kodeksu wyborczego [Dowód: akta kontroli, str. 22-24].

Wnioski i pisemne zgody osoby mającej być pełnomocnikiem sporządzono na drukach opracowanych zgodnie z wzorami określonymi załącznikami nr 1 i nr 2 do pisma (nr ZPOW-503-53/11 z dnia 9 sierpnia 2011 r.) Państwowej Komisji Wyborczej. Przed udzieleniem pełnomocnictw sprawdzono także, czy osoba, która wyraziła zgodę na otrzymanie pełnomocnictwa nie wchodzi w skład obwodowej komisji wyborczej, właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania. Zgodnie z postanowieniami art. 56 § 1 Kodeksu wyborczego sporządzono wykaz aktów pełnomocnictwa do głosowania, w którym odnotowano fakt sporządzenia tych dokumentów [Dowód: akta kontroli, str. 21].

7. Dostosowanie lokali obwodowych komisji wyborczych do obsługi wyborców niepełnosprawnych

Spośród trzynastu lokali wyznaczonych na siedziby obwodowych komisji wyborczych, w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r., pięć lokali wyznaczono do obsługi wyborców niepełnosprawnych. Za lokale dostosowane do

potrzeb wyborców niepełnosprawnych (tak samo jak w wyborach Prezydenta RP, zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.) uznano: lokal mieszczący się w siedzibie Urzędu, trzy lokale w szkołach podstawowych i jeden lokal w świetlicy wiejskiej. Oględzin lokali obwodowych komisji wyborczych, wykazanych jako dostosowane do obsługi osób niepełnosprawnych dokonano w dniu 7 i 8 października 2011 r. w następujących przypadkach:

- a) lokal Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2, mieszczący się w Szkole Podstawowej w Nowych Kupiskach nr 137,
- b) lokal Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3, położony w siedzibie Urzędu,
- c) lokal Obwodowej Komisji Wyborczej nr 10, mieszczący się w Świetlicy Wiejskiej w Jednaczewie (ul. Łomżyńska 77).

Przeprowadzone oględziny wykazały, że dwa z trzech sprawdzonych lokali wyborczych nie spełniały wymogów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych⁴ w następującym zakresie:

- drzwi wejściowe do lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 10 w Jednaczewie były o szerokości (w świetle) 0,8 mb (zamiast - w myśl § 2 ust. 2 pkt 2 powyższego rozporządzenia - o szerokości co najmniej 0,9 mb),
- próg w drzwiach wejściowych korytarza prowadzącego do lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3 miał wysokość 7 mm, a próg zainstalowany w drzwiach wejściowych do budynku, w którym znajdował się lokal Obwodowej Komisji Wyborczej nr 10 był o wysokości 2 cm (w myśl § 2 ust. 2 pkt 3 powyższego rozporządzenia progi nie powinny być wyższe od 5 mm),
- miejsce zapewniające tajność głosowania wyborców niepełnosprawnych w lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3 miało wymiary 1,2 mb (szerokość) i 1,1 mb (głębokość), tj. 114 cm, a więc o 6 cm za mało od określonego postanowieniami § 4 ust. 2 powyższego rozporządzenia [Dowód: akta kontroli, str. 34-45].

Wójt Jacek Albin Nowakowski wyjaśnił, że:

- „metalowy stelaż, mający zapewnić tajność głosowania w lokalu OKW nr 3 został zakupiony w październiku 2011 r. Z informacji handlowej wynikało, iż wyrób ten spełnia

⁴ Dz. U. Nr 158, poz. 938

ustawowe wymogi, a więc jest o szerokości i głębokości, co najmniej 1,2 mb. Dopiero w toku oględzin przeprowadzonych 7 października 2011 r., stwierdzono, że stelaż parametrów tych nie posiada. W tej sytuacji będzie on reklamowany, mimo iż w trakcie wyborów nie sprawiał trudności w wykorzystaniu do głosowania przez wyborców niepełnosprawnych”,

- wysokość progów, jakie znajdują się w ciągach korytarzy prowadzących do lokali wyborczych OKW nr 3 i nr 10, nie powodowała żadnych przeszkód w poruszaniu się wyborców niepełnosprawnych, co wynikało iż w niewielkim stopniu przekraczają dopuszczalne wymiary (tj. o 2 mm próg w lokalu wyborczym Obwodowej Komisji Wyborczej nr 3) i konstrukcji progu znajdującego się w drzwiach wejściowych do lokalu wyborczego Obwodowej Komisji Wyborczej nr 10 (wyprofilowany próg dwustopniowy),
- „budynek Świątlicy Wiejskiej w Jednaczewie został poddany gruntownemu remontowi w 2010 roku, teoretycznie powinien więc spełniać wszystkie wymogi Prawa budowlanego, odnoszące się także do osób niepełnosprawnych. Obiekt ten na bieżąco wykorzystywany jest przez mieszkańców, w tym także osoby niepełnosprawne, które dotychczas nie zgłaszały żadnych uwag, co do trudności z jego korzystania. W tej sytuacji oraz biorąc pod uwagę niewielką ilość osób niepełnosprawnych zamieszkających na terenie tego obwodu uznałem, że wykonanie nowego otworu drzwiowego i wstawienie nowych drzwi byłoby zbyt kosztowne. Nie mniej przy okazji następnych prac remontowych, polecę dokonanie wymiany drzwi, na szersze” [Dowód: akta kontroli, str. 46-47].

W celu dostosowania lokali wyborczych do obsługi wyborców niepełnosprawnych:

- dokonano odświeżenia oznaczenia krawędzi stopni schodów oraz wykonano nowe oznakowanie przezroczystych przeszkód,
- wykonano dodatkowe miejsca umożliwiające wypełnienie kart do głosowania na dwóch wysokościach,
- zakupiono jeden stelaż, w celu wykonania miejsca zapewniającego tajność głosowania wyborców niepełnosprawnych,
- zakupiono dwie urny wyborcze,
- dokonano niwelacji podłoża w celu zmniejszenia progu w drzwiach wejściowych do siedziby lokalu wyborczego OKW nr 3 [Dowód: akta kontroli, str. 46].

Wójt Jacek Albin Nowakowski wyjaśnił, że w 2011 r.: „Prac remontowych w szerszym zakresie nie planowano i nie wykonywano, ponieważ lokale wyborcze wyznaczone do obsługi

wyborców niepełnosprawnych były dobrze przygotowanie do obsługi tej grupy wyborców, co potwierdzały kontrole przeprowadzone przez pracowników Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Łomży (10.09.2010 r.) oraz członkowie komisji wyborców i niepełnosprawni wyborcy, wcześniej uczestniczący w wyborach (np. w 2010 r.)” [Dowód: akta kontroli, str. 47].

8. Dotacja uzyskana z budżetu państwa

Na dofinansowanie wydatków związanych z organizacją wyborów do Sejmu RP i Senatu RP zarządzanych na dzień 9 października 2011 r. Urząd z budżetu państwa otrzymał (6 i 15 września 2011 r.) dotację w kwocie 15.424 zł, w tym 2.080 zł w celu uzupełnienia wyposażenia lokali wyborczych [Dowód: akta kontroli, str. 25-27]. W ocenie Wójta Jacka Albina, powyższa dotacja przekazana przez Krajowe Biuro Wyborcze, „*jest mała w stosunku do cen artykułów wyborczych na naszym rynku oraz wymagań podawanych przez kolejne rozporządzenia, ale w miarę naszych możliwości dysponowaliśmy nią rozsądnie i staraliśmy się zapewnić prawidłową funkcjonalność naszych lokali wyborczych*” [Dowód: akta kontroli, str. 33].

Protokół z kontroli wręczono 10 października 2011 r. Wójtowi Jackowi Albinowi Nowakowskiemu [Dowód: akta kontroli, str. 48].

Poprzez zamieszczenie w protokole kontroli niżej wymienionych pouczeń, kontroler informuje Burmistrza Wójta Gminy Łomża Pana Jacka Albina Nowakowskiego o przysługującym mu prawie:

- zgłoszenia przed podpisaniem protokołu kontroli, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego protokołu kontroli, pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole kontroli (art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o NIK);
- odmowy podpisania niniejszego protokołu kontroli, z jednoczesnym obowiązkiem złożenia na tę okoliczność, w terminie 7 dni, wyjaśnień dotyczących przyczyn odmowy podpisania protokołu kontroli (art. 57 ust. 1 ustawy o NIK). W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, termin 7 dni – zgodnie z art. 57 ust. 2 ustawy o NIK – biegnie od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozpatrzenia;
- złożenia z własnej inicjatywy na piśmie dodatkowych wyjaśnień co do przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości opisanych w niniejszym protokole kontroli, w terminie uzgodnionym z kontrolerem (art. 59 ust. 2 ustawy o NIK).

Fakt przeprowadzenia niniejszej kontroli odnotowano w ewidencji kontroli Urzędu pod pozycją 9/2011.

Główny specjalista kontroli państwowej

Łomża, dnia 10 października 2011 r.

.....
Henryk Dąbrowski

Wójt Gminy Łomża

Łomża, dnia 10 października 2011 r.

.....
Jacek Albin Nowakowski